

Taideneuvoston hallitusohjelmataavoitteet

Taideneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin, joka toimii Taide- ja kulttuuriviraston yhteydessä ja jonka toimikausi on päättymässä 30.6.2026. Taideneuvosto korostaa, että seuraavassa hallitusohjelmassa tulee ottaa huomioon ennen kaikkea Kulttuuripoliittisessa selonteossa esiin nostetut teemat. Näiden lisäksi Taideneuvosto ottaa esille erillisiä taide- ja kulttuurialaa koskevia kokonaisuuksia, joita tulisi edistää hallitusohjelmassa.

Kulttuuripoliittisen selonteon painopisteet hallitusohjelmaan

Eduskunta on parlamentaarisesti hyväksynyt Kulttuuripoliittisen selonteon tulevaisuuden kulttuuripolitiikan perustaksi. Hallituksen tulee nimittää selonteossa mainittu poikkihallinnollinen strateginen neuvottelukunta, jonka tehtävä on seurata selonteon toimenpiteiden toteutumista. Tämän lisäksi selonteon hengessä tulisi toteuttaa seuraavat asiat ja käsitellä ne osana hallitusohjelmaa:

- a. Kulttuurin perusta uudistetaan tulevaisuuskestäväksi jatkamalla kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian toimeenpanoa.
- b. Kirjataan hallitusohjelmaan, että kulttuuri ja luovat alat ovat perusteellisuutta.
- c. Kirjataan hallitusohjelmaan, että monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus.
- d. Kirjataan hallitusohjelmaan, että Suomen kansainvälinen vaikuttavuus syntyy valovoimaisen kulttuurin voimalla.
- e. Kulttuuri- ja luovien alojen muutosvoimaa yhteiskunnassa hyödynnetään varaamalla 5 miljoonan euron määräraha otsikolla "Kulttuuripoliittiset painotukset" taiteen ja kulttuurin edistämisen momentille 29.80.50.
- f. Kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian toimeenpanoa jatketaan nostamalla kulttuuribudjetti prosenttiin. Kulttuurin perusrahoituksen vahvistaminen on kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanon onnistumisen edellytys.
- g. Kulttuurihallinnon strategisuutta vahvistetaan. Siirretään strategisia, hallitusohjelmataason painotuksia lukuun ottamatta kaikki taiteen valtionavustuspäätökset Taide- ja kulttuuriviraston tehtäväksi.

Osa 1: Kulttuuri-, taide- ja taiteilijapolitiikka

Taideneuvosto tekee hallitusohjelmaan seuraavat esitykset Kulttuuripoliittiseen selontekoon liittyvien ehdotusten lisäksi. Ehdotukset 1–9 koskevat Taide- ja kulttuurivirastolle osoitettuja resursseja. Ehdotukset 10–22 ovat yleisempiä, joko muita rahoittajia tai muihin viranomaisiin kohdistuvia toimenpiteitä.

1. Taiteilija-apurahojen tasokorotus

Valtion taiteilija-apurahoja on lain mukaan vuosittain maksussa 545 apurahaa vastaava määrä. Tällä hetkellä apurahan verovapaa kuukausimäärä on 2249,02 euroa. Taiteilija maksaa tästä lakisääteisen eläkevakuutusmaksun, jonka summa on tyypillisesti 13

prosenttia kuukausisummasta. Taiteilijalle jää käyttöönsä siis noin 1950 euroa kuukaudessa. Summa ei yksin riitä keskittymään päätoimiseen taiteelliseen työskentelyyn, eikä tietyillä taiteenaloilla teosmyynti riitä kompensoimaan tarvittavaa elantoa. Kuukausimäärää on korotettu viimeksi tasokorotuksella vuonna 2020. Osa apurahalla olevista taiteilijoista on ansainnan muutosten takia putoamassa köyhyysloukkuun.

Taideneuvosto esittää momentille 29.80.51 yhteensä 3 miljoonan euron korotusta, jolla voidaan nostaa taiteilija-apurahojen kuukausimäärä kestäväälle tasolle. Korotus vastaisi apurahaan noin 450 euron kuukausikorotusta, mikä riittäisi turvaamaan päätoimisen taiteellisen työskentelyn. Samalla säätiöiden myöntämien apurahojen verovapaan apurahan enimmäismäärä nousisi samalle tasolle.

2. Vapaan taidekentän yhteisöjen rahoituksen korottaminen

Taide- ja kulttuurivirasto jakoi vuonna 2026 yhteensä 15 miljoonaa euroa taiteen ja kulttuurin yleisavustuksina. Tästä ryhmästä käytetään yleisesti nimeä taiteen vapaa kenttä, koska tähän ei kohdistu valtionosuusrahoitusta tai lainsäädäntöä.

Koronapandemian aikana ja sen jälkeen vapaan kentän valtionavustusten määrä on laskenut noin 10 prosenttia, ja valtionavustusta saavien yhteisöjen määrä vähenee koko ajan. Samalla kuluttajahintaindeksin mukaan kustannukset ovat kasvaneet yli 18 prosenttia vuodesta 2020. Indeksiin suhteutettu kustannusvaikutus vastaa yhteensä noin 25 prosentin laskua. Tilanne on muodostumassa hyvin haastavaksi.

Avustuksilla tuetaan toimijakenttää, jolla on työllisyyden ja alueellisen yhdenvertaisuuden kannalta kriittinen merkitys. Avustusleikkaukset vähentävät alan työllisyyttä. Taideneuvosto esittää lisättäväksi viiden miljoonan euron määrärahan valtion talousarvion momentille 29.80.50 vahvistamaan taiteen ja kulttuurin vapaan kentän rakenteita.

3. Kansalaisjärjestöjen valtionavustuksia koskeva selvitys

Hallitusohjelman 2023–2027 mukaisten valtionavustusten leikkaukset ovat kokemuksen mukaan kohdistuneet kaikkein vakavammin kulttuurin laajaan harrastajakenttään ja sen rahoitusrakenteisiin. Valtionavustukset jakautuvat eri viranomaisille, ja tilanne vaikuttaa siltä, ettei selvää kokonaiskuvaa ole kyetty muodostamaan. Taideneuvosto ehdottaa, että hallitus käynnistää selvitystyön valtionavustusten leikkausten vaikutuksesta etenkin harrastajatoiminnan ja kansalaisjärjestöjen rahoitusrakenteille.

4. Luovan talouden taiteilijavetoisten liiketoimintakonseptien tukirakenne

Luovan talouden kasvustrategia ja sen toimenpiteet tunnistavat taiteilijavetoisen yrittämisen suuren potentiaalin luovan talouden alalla. Viranomaisten välisessä työnjaossa yksinyrittäjätaiteilijat ovat kuitenkin väliinputoajia. Taide- ja kulttuurivirastolla ei ole resursseja kohdentaa rahoitusta luovan talouden vaikuttavuustavoitteilla. Elinvoimaketuksilla ei ole vielä riittävän laajasti soveltuvaa tukimuotoa ja/tai resurssia. Business Finlandin rahoituskriteerit sulkevat pois lähes kaiken taiteilijavetoisen yrittämisen.

Rahoittajien väliseen työnjaon kuoppaan tulisi kehittää oma tukimuotonsa. Taide- ja kulttuurivirastolle tulisi osoittaa valtion budjettimomentille 29.80.50 määräraha (3 miljoonaa euroa) luovan talouden taiteilijavetoisten yrityskonseptien kehittämiseen erityisesti yksinyrittäjille ja mikroyrittäjille, jotka ovat taiteilijoita.

5. Kirjallisuuden ja kuvataiteen ansainnan vahvistaminen

Kulttuuripoliittisessa selonteossa on kiinnitetty erityistä huomiota kirjailijoiden ja kuvataiteilijoiden toimeentulon haasteisiin. Kirjailijoiden kohdalla uudet jakelukanavat ja tekoälyn vaikutus tekijänoikeuteen ja ansaintaan ovat mullistamassa alan ansaintaa. Kuvataiteen kohdalla jatkuva haaste liittyy heikosti toimiviin markkinoihin. Hallitusohjelmaan tarvitaan uusia toimenpiteitä, jotka koskevat erityisesti näiden taiteenalojen ammattilaisia. Taideneuvosto esittää, että

- Taide- ja kulttuurivirastolle osoitetaan tehtävä tukea kustantamoja vähälevikkisen kirjallisuuden kustantamisessa.
- Luodaan rakenne, jossa kirjailijoiden saama ansainta äänikirjapalveluissa asetetaan nykyistä turvatummalle tasolle.
- Varmistetaan, että tekoälyä koskevassa sääntelyssä otetaan huomioon pienen kielialueen kirjallisuuteen liittyvät erityistarpeet.
- Vahvistetaan valtion omaa prosenttiperiaatteen mukaista taidehankintamallia osoittamalla Kansallisgallerialle merkittävästi nykyistä suuremmat resurssit valtion kiinteistöjä koskeviin taidehankintoihin. Taideneuvosto esittää, että valtion budjettikäsittelyn yhteydessä valtiovarainministeriön hallinnonalalle osoitetaan vuosittain Senaatti-kiinteistöjen valtuuksiin kytketty määräraha, joka rahastoidaan Kansallisgallerian (eli uusien rakennushankkeiden yhteydessä toteutettavien taideohjelmien) käyttöön.
- Lisätään lainauskorvauksien määrää. Valtion budjetissa oleva määräraha on vuodesta 2017 lähtien ollut 17,2 miljoonaa euroa, eikä tätä ole sen jälkeen muutettu. Lainauskorvauksen määrä tulisi sitoa indeksiin, ja kertakorotuksella tulisi muuttaa sen taso vastaamaan indeksimuutosta vuodesta 2017 alkaen. Tämä tarkoittaisi 21 miljoonan euron tasoa vuodesta 2027 lähtien.
- Lisätään kuvataiteen näyttöapurahojen määrää. Nämä ovat jo parikymmentä vuotta säilyneet muuttamattomalla tasolla, ja apurahan luonne on muuttunut resurssien pienetessä merkittävästi.
- Vahvistetaan muilla kuin suomen ja ruotsin kielellä kirjoittavien Suomessa toimivien ammattikirjailijoiden työskentelyedellytyksiä.

6. Taiteilijoiden ansainnan ja sosiaaliturvan sekä työttömyysturvan väliset ristiriidat tunnistetaan ja poistetaan

Taiteilijoiden ansainta on Suomessa keskimäärin hyvin heikkoa, ja ansainta jakautuu poikkeuksellisen epätasaisesti ammattikunnan sisällä. Sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan liittyy tällä hetkellä rakenteita, jotka tekevät ansainnan entistä haastavammaksi. Nämä liittyvät yleisemmin yksinyrittäjiä ja mikroyrittäjiä koskeviin haasteisiin, mutta paljastavat myös sen, mikä merkitys sosiaaliturvalla on taiteen ammattilaisten kannalta.

Tällä hetkellä epävarmuus työvoimaviranomaisten tulkinnoista on merkittävä este uuden yritystoiminnan käynnistymiseen. Aloittavaa yritystoimintaa tulisi tukea siten, ettei taiteilija joudu ottamaan kohtuutonta riskiä mahdollisen työttömyysturvansa suhteen.

7. Esittävän taiteen tuotantokeskusten ja muiden välittäjäjärakenteiden oma rahoitusmalli

Esittävän taiteen tuotantokeskukset, esimerkkeinä Tanssin aluekeskukset ja Cirko – Uuden sirkuksen keskus, saavat nykyään rahoituksensa samasta avustusmuodosta kuin vapaan kentän taiteilijaryhmät. Välittäjäjärakenteille ja tuotantokeskuksille tarvitaan kuitenkin oma rahoitusmuotonsa, joka tunnistaa niiden toiminnan erityispiirteet sekä merkityksen eri taiteenalojen ekosysteemeille.

Taide- ja kulttuurivirasto voi luoda erillisen rahoitusmuodon, jolla varmistetaan kaikkien taiteenalojen välittäjäjärakenteiden vahvistuminen. Rahoitusmuodolle tulee varata 5 miljoonaa euroa momentille 29.80.50, jotta tuotantokeskusten ja välittäjäjärakenteiden toiminta vahvistuu. Ne pystyvät jatkossa paremmin kehittämään taiteenalojen toimintaa ja työllistämään freelance-taiteilijoita uusissa toimintaympäristöissä eri puolilla Suomea. Suomessa tarvitaan ennakkoluulottomia toimenpiteitä taiteen markkinoiden vahvistamiseksi, ja se onnistuu parhaiten välittäjätoimintaa vahvistamalla.

8. Ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden määrän lisääminen

Ylimääräinen taiteilijaeläke on tarkoitettu täydentämään taiteilijoiden eläketurvaa. Ylimääräinen taiteilijaeläke voidaan myöntää ansiokkaasta toiminnasta luovana tai esittävänä taiteilijana yli 60-vuotialle tai pysyvästi työkyvyttömille, joiden tulot eivät ylitä tulo rajaa.

Valtion talousarvion mukaisesti vuosittain voidaan päättää 51 uudesta täyttä taiteilijaeläkettä vastaavasta määrästä. Vuonna 2026 uusia päätöksiä tehtiin 59. Hakijoita oli käsittelyssä kaikkiaan 803, ja hakijamäärä kasvaa vuosittain yli 10 prosentin vauhdilla. Lähestytään tilannetta, jossa eläkehakemusten määrä on kestämaton. Samalla ikääntyvien taiteilijoiden muut eläketulot ovat erittäin alaiset.

Taideneuvosto esittää momentille 29.80.16 muutosta siten, että vuosittain varattaisiin määrärahat 80 uutta taiteilijaeläkettä vastaavalle määrälle. Tämä tarkoittaisi momentille noin 600 000 euron määrärahalisäystä.

9. Käynnistetään kulttuuridiplomatian toimintamalli

Kulttuuridiplomatian ytimessä on se, miten suomalaista taidetta ja taiteilijoita edistetään osana valtioiden välistä diplomatiata. Aiemmin taidetta ja taiteilijoita on ollut esillä osana Suomeen ja Suomesta ulkomaille kohdistuvia diplomaattisia vierailuja. Tämä edellyttää kuitenkin paljon tarkempaa suunnitelmallisuutta, jolloin kulttuuridiplomatiata on keino suomalaisen taiteen kansainvälisyyden vahvistamiseen. Taideneuvoston näkemyksen mukaan Taide- ja kulttuuriviraston tulee olla keskeinen asiantuntija mallin taustalla, koska virastolla on poikkeuksellinen kyky tunnistaa kulttuuridiplomatiiaan sopivat ja vientiä

tukevat taiteilijavalinnat kaikkien taiteenalojen osalta. Tämä tulisi tehdä harkitussa yhteistyössä taiteen vientiä edistävien organisaatioiden kanssa.

10. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus ja elinvoima kaikissa kunnissa ja harvaan asutuilla alueilla

Taide- ja kulttuuripalveluiden alueellinen saatavuus ja saavutettavuus on yksi eduskunnan kulttuuripoliittiseen selontekoon tekemän kannanoton painopisteistä. Tulevassa hallitusohjelmassa on jatkettava ja lisättävä niitä toimenpiteitä, joita valtiolla on käytävissä alueellisen yhdenvertaisuuden varmistamiseen. Näitä ovat esimerkiksi kuntien tukeminen taide- ja kulttuuripalveluiden järjestämisessä, harvaan asuttujen alueiden kulttuurielinvoiman tukeminen monihallinnollisella yhteistyöllä sekä alueellisen taiteen edistämisen asiantuntijaresurssin varmistaminen Taide- ja kulttuuriviraston toiminnassa.

11. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen tasokorotus

Av-tuotantokannustin on enintään 25 prosentin maksuhyvitys Suomessa toteutetun tuotannon kustannuksista. Kannustimen avulla houkutellessa ulkomaisia audiovisuaalisen alan tuotantoyhtiöitä toteuttamaan tuotantoja Suomessa ja edistetään kotimaisten hankkeiden kansainvälistä rahoitusta. Tukimuoto on merkittävä: se lisää työllisyyttä kotimaassa ja jättää Suomeen moninkertaisen määrän rahaa panostukseen nähden.

Tuotantokannustimen tulee olla pitkäjänteisesti nähtävä panostus, eikä sen kanssa pidä tempoilla. Poukkoilu lisää epäluotettavuutta ulkomaisten tahojen silmissä, eivätkä tuotannot uskalla sitoutua Suomeen. Vuonna 2026 tuotantokannustimen määräraha pienennettiin 7 miljoonaan euroon (vrt. 10 miljoonaa euroa vuonna 2025). Määrärahalla on merkittävä vaikutus av-tuotantojen resursseihin Suomessa, ja siihen tulisi varata Taideneuvoston mukaan vähintään 12 miljoonan euron vuotuinen määräraha. Lisäksi Suomen elokuvasäätiön tuotantotukeen kohdistettavat määrarahat ovat jääneet pahasti kustannusten nousun jalkoihin. Taideneuvosto esittää, että elokuvasäätiölle tulisi osoittaa 5 miljoonan euron korotus kotimaisen elokuvan tuotantotukiin sen lisäksi, että elokuvasäätiölle osoitetaan AVMS-direktiivin toimeenpanon osana mahdollisesti uutta rahoitusta.

12. Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmään tarvitaan 5 miljoonan euron lisäys henkilötyövuosivajeen paikkaamiseksi

Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmä on valtakunnallisen musiikin, teatterin, tanssin ja sirkuksen perusrahoitus. Opetus- ja kulttuuriministeriön jakama rahoitus perustuu henkilötyövuosiin ja niille laskettuun yksikköhintaan. Järjestelmässä toimijoiden kesken jaettava henkilötyövuosien kokonaismäärä on jäänyt jälkeen alan todellisesta kehityksestä, ja lisäksi vuoden 2025 leikkaukset pienensivät sitä merkittävästi. Jotta toteutuneiden ja laskennallisten henkilötyövuosien välinen vaje saadaan paikattua, tarvitaan järjestelmään 5 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

13. Kirjojen, pääsylippujen, teatterilippujen ja muiden kulttuurituotteiden arvonlisävero tulee alentaa

Yksityinen rahoitus muodostaa merkittävän osan taiteen tuloista. Pääsylippujen ja kirjojen arvonlisäverokanta oli pitkään 10 prosenttia, mutta kuluneella hallituskaudella se nostettiin ensin 14 prosenttiin ja sen jälkeen laskettiin 13,5 prosenttiin. Kulttuurituotteiden arvonlisäverokantaa tulisi laskea selvästi, esimerkiksi 5 prosenttiin. Tämä tukisi osaltaan alan taloudellisia edellytyksiä ja kasvattaisi omarahoitusosuutta.

Kirjojen korkea arvonlisävero on eurooppalaisittain poikkeus. Se on räikeässä ristiriidassa lukutaitotavoitteiden kanssa.

14. Kulttuurin yksityisten lahjoitusten verovähennysoikeus korkeakoulujen tasolle

Taide- ja kulttuuritoimijoille annettavat yksityiset lahjoitukset olivat tulossa vuonna 2026 vihdoin verovähennysoikeuden piiriin, mutta lakimuutosta ei hyväksyttykään loppuvuonna 2025. Lahjoitusten eurorajat ovat jäämässä vaatimattomalle tasolle, mikä ei kannusta laajempaan mesenaattikulttuurin kehittämiseen. Laki tulisi saattaa voimaan ja päivittää siten, että taide- ja kulttuuritoimijoille annettavien lahjoitusten euromääräiset rajat ovat samat kuin korkeakouluille tehtävissä lahjoituksissa.

15. Kulttuuri- ja liikuntaetujen verovapaata euromääräistä tasoa tulee korottaa

Tuloverolain 69 § 1. momentissa määrätään työnantajan tarjoamasta liikunta- ja kulttuuriedusta (ns. virike-etu). Tällä hetkellä työnantaja voi antaa työntekijöille enintään 400 euroa etua vuodessa, eikä edun kokonaistaso ole noussut muusta kustannuskehityksestä huolimatta. Verovapaasti annettavan edun ylärajaa tulisi korottaa 800 euroon, mikä ohjaisi lisää yksityistä rahoitusta ja kulutusta liikunta- ja kulttuuripalveluihin ja siten vahvistaisi kulttuurialan rahoitus pohjaa.

16. Taidetestaajat-ohjelman rahoitus ja toiminta tulee vakiinnuttaa valtion tuella

Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelmassa kaikki Suomen kahdeksaluokkalaiset opettajineen pääsevät kokemaan ja arvioimaan korkealaatuista taidetta esimerkiksi teatteriin tai taidemuseoon. Kaikki Suomen yläkoulut kaikista kunnista osallistuvat. Kahdeksan lukuvuoden aikana (2017–2025) on tehty yli miljoona vierailua. Toiminta yhdistää suomalaisen peruskoulun ja taidekentän, ja tuo tällä tavalla myös arvokkaan nuoren yleisöjoukon esityksiin. Taidetestaajat-ohjelmaa ovat tähän mennessä rahoittaneet yksityiset säätiöt, mutta sen toiminta ja rahoitus tulee vakiinnuttaa valtion tuella.

17. Vierailu- ja yhteistyömallien vahvistaminen, esimerkiksi Uudet klassikot -rahoituksen jatkaminen

Koska jokaisessa kunnassa ei voi olla omaa teatterirakennusta, on tärkeää, että musiikki ja esittävä taide kiertää ja liikkuu ketterästi myös muualla kuin suurissa kaupungeissa. Lisäksi Etelä-Suomeen on keskittynyt paljon esimerkiksi tanssi- ja sirkusryhmiä, joiden esityksille olisi kysyntää myös muualla Suomessa. Valtion ja säätiöiden yhteinen Uudet klassikot -rahoitus on osoittautunut toimivaksi tavaksi lisätä esitysten kiertämistä ja erilaisia yhteistyöhankkeita tilattomien ryhmien ja kaupunginteattereiden tai -orkestereiden välillä.

Uudet klassikot -rahoituksen jatkaminen olisi hyvä tapa vahvistaa edelleen kiertue- ja vierailutoimintaa sekä pidentää jo valmistettujen esitysten elinkaaria ja kasvattaa yleisöpohjaa.

18. Opetus- ja kulttuuriministeriön on tehtävä selvitys kulttuurialan kriittisestä infrastruktuurista

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee määritellä kulttuurialalta ne toiminnot ja organisaatiot, jotka määritellään alan toiminnan kannalta kriittiseksi infrastruktuuriksi. Koronapandemia osoitti, että suomalaisessa yhteiskunnassa ei ole riittävällä tavalla tunnistettu kulttuurin ja esittävän taiteen kokemisen merkitystä ihmisten hyvälle elämälle. Tämä pitäisi huomioida mm. tartuntatautilain päivittämisessä ja muussa varautumistyössä.

19. Kansainvälisten esitysvierailuiden sujuvoittaminen lähdeverotuksen muutoksilla

Kulttuuripoliittisessa selonteossa on nostettu kansainvälisyyteen panostaminen yhdeksi tulevaisuuden kärkitavoitteista. Esiintyvien taiteilijoiden lähdeverotukseen liittyy kuitenkin piirteitä, jotka aiheuttavat suomalaisille teatterin, tanssin ja sirkuksen toimijoille käytännössä kaksinkertaisen verorasitteen ja siten merkittävää taloudellista taakkaa. Lähdeverotuksen haasteiden vuoksi kansainvälisten vierailuiden tuominen Suomeen tai vierailuiden tekeminen muualle Eurooppaan ei ole välttämättä taloudellisesti kannattavaa. Lähdeverotusta ja verosopimusten tulkintaa tulee muuttaa siten, ettei julkisesti rahoitettuun ja yleishyödylliseen kulttuuritoimintaan, kuten esittävän taiteen kansainvälisiin vierailuihin, kohdistu kaksinkertaista verotusta.

20. Lisärahoitus monikielisten yleisöjen tavoittamiseen ja ohjelmistojen kehittämiseen teattereissa.

Taide- ja kulttuuriviraston jaettavaksi tulee myöntää erillisrahoitus, jolla tuetaan esittävän taiteen toimijoita kehittämään ohjelmistojaan ja yleisöjään moninaisempaan suuntaan. Suomen- tai ruotsinkieliseen tekstiin perustuvaa puheteatteria tulee kehittää myös muunkielisille suomalaisille saavutettavammaksi. Nykyisellä rahoituspohjalla teattereiden ja tanssi- ja sirkustoimijoiden on kuitenkin haastavaa tehdä esimerkiksi tarvittavia markkinointimateriaalien käännöksiä, esitysten tekstitysratkaisuja tai uusia yleisöjä etsivää ja saavutettavaa yleisötyötä.

Erillisen kehittämisrahoituksen kautta esittävän taiteen ala saadaan moninaistumaan siten, että monikielisestä ja eri kulttuuritaustat huomioivasta toiminnasta tulee osa alan normaalitoimintaa. Tämä on myös linjassa vuonna 2021 julkaistun opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelman kanssa, joka tähtää moninaisuuden edistämiseen taide- ja kulttuurialoilla

Lisäksi Taideneuvosto haluaa muistuttaa siitä, että taiteen ja kulttuurin merkitys tulisi tunnistaa myös muiden politiikkasektorien hallitusohjelmatavoitteissa.

Osa 2: Kasvu- ja elinkeinopolitiikka

Jotta uutta kasvua käynnistyy, Suomen tulee valita painopisteeksi luovien alojen edistämisen aineeton arvonluonti sen erityisen potentiaalın takia. Kansainvälistymisen haasteeseen vastaamisessa luovat alat ovat lähtökohtaisesti hyvässä asemassa, sillä kysyntä luovien alojen tuotteille ja palveluille lisääntyy. Kasvu ja tuottavuus rakentuvat yhä enemmän aineettomasta arvonluonnista. Hallitusohjelman kasvun ja elinkeinopolitiikan kokonaisuudessa tulisi huomioida luovan talouden erityinen merkitys (ks. Luovan talouden kasvustrategia)

Pitkän aikavälin tavoitteena on kaksinkertaistaa luovan talouden osuus BKT:sta.

Osa 3: Alue- ja kaupunkipolitiikka

Kulttuuritoiminta ja elämystalous edistävät alueiden elinvoimaisuutta, houkuttelevat asukkaita ja matkailijoita sekä luovat paikallisyhteisöä ja yhteisöllisyyttä. Kulttuuri on osa kaupunkikehittämistä, kansainvälisyyttä ja elinkeinotoimintaa, mikä näkyy kaupunkien investoinneissa, vetovoimassa ja kaupunkikuvassa. (Kulttuuripoliittinen selonteko)

Osa 4: Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Kulttuuri on turvallisuuskysymys ja keskeinen osa Suomen ulkosuhteiden laajaa ja monipuolista toimintakenttää. Kulttuurin avulla parannetaan maakuva ja henkistä kriisinkestävyyttä. Kulttuuri- ja tapahtuma-alan huoltovarmuutta ja kulttuuriomaisuuden suojelua vahvistetaan. Kahdenvälisessä ja monenkeskisessä yhteistyössä kulttuurilla on merkittävä rooli vuoropuhelun mahdollistajana, rauhan edistämässä sekä kehityspolitiikan ajurina.

Osa 5: Hyvinvointipolitiikka

Moniin suuriin kustannuksiin aiheuttaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin voidaan vaikuttaa hyvinvointia ja terveyttä edistäviä elintapoja tukevalla rakenteilla ja toimintamalleilla. Mahdollistamalla osallistuminen kulttuuriin ja liikuntaan voidaan ehkäistä eriarvoistumiskehitystä ja vähentää raskaampien palveluiden tarvetta. Kulttuuri- ja liikuntaosallistumisella voidaan vähentää syrjäytymistä, mielenterveyden ongelmia ja ennaltaehkäistä muistisairauksia. Vakiinnutetaan kulttuurihyvinvointi osaksi kaikkien hyvinvointialueiden toimintaa.

Osa 6: Kestävän kehityksen kokonaisuus

Koska kestävyysmurros edellyttää tuotannon, kulutuksen ja elämäntapojen muutoksia, kyseessä on perustaltaan kulttuurinen murros. Kulttuuri on siis oleellinen osa kestävästä kehityksestä, mutta myös sen edistäjä ja ajuri. Kestävän elämäntavan edistämässä kulttuuri- ja luovat alat ovat keskeisessä asemassa myös globaalissa yhteistyössä. Vahvistetaan kulttuurin muutosvoimaa kestävästä kehityksestä tavoitteiden toteuttamisessa ottamalla käyttöön kulttuurista kestävyttä kuvaavat indikaattorit ja mittarit.